

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Tractatio Synoptica De Iudiciis Ad Lib: II. Decretal: Gregorii IX.

Herberstein, Ferdinand von
Tabarelli de Fatis, Donato Vincenzo

Spirens., 1660

7. Quae formula ferendae sententiae? an sententia errorem juris continens ipso jure nulla sit? an sententia libello conformanda? an sub conditione prolata valida? an à iudice exprimenda verba ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11416

existimavit, quod victoria primæ justam litigandi causam videatur præbere secundæ: quam sententiam veram putamus, si causæ obscuritas diversum utriusque instantiæ fecerit exitum: quod si in lite improbâ, ab iniquo Judice lætiores tulerit calculum, secunda instantia rectè nihilominus in sumptus damnatur. *Rebus: sup. art: 1. nu. 39.*

Quid si transactum fuerit de causa? Hoc utique casu, sublata questione principali etiam tollitur sumptuum quæstio. *L. 3. ubi DD. C. de fruct: & lit. expens:* Idem dicendum, si quis cognovit penitus adversarii jure, bonâ fide à lite destiterit *Barth: sup. ad L. 43. de reg. jur.* Celsat etiam condemnatio in expensas, cum ex consensu utriusque litigatoris causa iudicio disceptatur. *argumen: nov. 112. cap. cum fiscus succubuit. Cuiac. in par: C. de spons. cum Episcopus nov. 123. cap. 28. tenuiores. nov. 15. cap. 3. nec non illi qui his cum litigant. L. ult. C. de fruct: & lit. expens.*

7. Transeamus ad formulam: pro qua ante omnia sciendum r. in causâ condendum esse, ut habetur *auth. jubemus. C. de jud: quia nequit Judex ferre sententiam*

nisi omnibus auditis, quæ litigatores utrinque producere, & allegare volunt. *Can: judicantem* 111. q. 5. Quare, ubi partes à Judice requisitæ, dixerint se nihil aliud proponendum habere, jussæque utrinque; ulterioribus probationibus renuntiare id præstiterint (quod est in causa concludere) Judex ad causæ principalis decisionem se accinget, allegatisque; ac probatis omnibus studiosè examinatis partes citabit pro certâ die ad audiendum jus dici, & sententiam ferri. *cap. Bertholdus* 18. *hoc v.* 2. Judex ipse pro tribunali sedens sententiam feret nisi consuetudo aut etiam jura per alium ferri permittant, ut accidit in Episcopis aliisque personis illustribus: quæ per substitutos sententias suas pronuntiant) idque in loco publico & consueto. *Leg. pen: ff. de justit: & jure. & L. si cum dies. §. arbiter. ff. de arbitris.* quare nec equo insidens rectè ferret sententiam, nec è turri aut alio loco eminenti litibus non dicato ut docet *Azo in sum: C. ut qua des: peris. recit.* 3. ferenda in scripto sententia, ut sit valida. *Cap: fin: de offic. ord: in 6.* idque ut evitetur fraus in judiciis: exceptis causis levibus maxime vilium

viliū personarum *Authen: nisi breves C. de
 sent: ex breviculo recitanda.* Item causa ma-
 trimonialis: idq; speciali favore matrimo-
 nii & liberorum. 4. ferri debet servato
 juris ordine *cap. in causis 19. h. t.* nempe lite
 contestatâ auditis utrinq; probationibus,
 causâq; plenè cognita non secundum sci-
 entiam privatam *Can: judicat. 111. quab.*
 ita secundum legem præscripta *cap: 1. h.*
 nam sententia lata contra leges aut Ca-
 nones, si juris errorem expressum conti-
 neat, ipso jure nulla est. *cit. cap. 1. ut si Ju-
 dex pronuntiet minorem 14. annis posse
 facere testamentum, quia lex id expressè
 prohibet. L. à quâ etate. ff. qui test: fac. p. 1.*
 Dico expressum, quia si contineat erro-
 rem juris non expressum, quamvis
 contra leges & Canones valet: quia præ-
 sumptio juris est pro sententiâ; quod licet
 licet Judex justâ causâ motus eam tulerit.
 5. debet esse certa sententia & libello con-
 formis. *cap. licet. infra. de sim.* nisi causa
 erit criminalis: quia licet accusator libel-
 lo suo petat reum puniri hâc vel illâ po-
 nâ, potest Judex non attento libello eam
 infligere, quæ sibi justa videtur; uti & in
 civili

civilibus potest Judex quoad modos, qualitates, & tempora non sequi petitionem libelli, sufficitq; si sententia sit conformis libello in re petitâ, in causâ, & in actione, in re qdem, quod Judex de aliâ non pronuntiet *Gail: 1. observ: 42.* in causâ verò, quod Judex aliam non proferat *L. habeat. ff. de Instit. act.* Deniq; in actione, ut sequatur actionem quam actor instituit *L. edita. C. de edendo.* Dubitari possiet, an sententia lata sub conditione ferri possiet? Respondet *Ulpianus in L. 1. §. biduum. ff. quando appell: non esse ferendam sub conditione,* si tamen dicta fuerit, valere perindè, ac si conditio adiecta non fuisset. Non distinguit, utrum conditio intrinseca an extrinseca sit: nec quidquam ergo distinguunt, ita *Accurs: & DD. in L. 11. C. de sent. & interl.* Quin imò, ne de intrinseca quidem, quod scribunt (vocant autem intrinsecam, quæ exactis pendet) possis per omnia probare. Valet quidem hæc sententia. *Absolvo si juraveris,* sed quod *Accurs.* putavit valere & istam, *Condemno, si probatum sit,* falsum videtur *Cumano & aliis: fundatis in L. quid tamen. 21. §. Pomponius. ff. de recept: Dubi-*

Dubi-

Dubitatur præterea, an Judex verba exprimere debeat formalia? Respondendum negativè: sufficere æquipollentib⁹ usum. *L. 3. Cod: de sentent: quæ sin. cert. quant. prof.*
 AN causam condemnationis, vel absolutionis sententiâ continere debeat? Respondetur posse, si velit: non tamen cogi. Caveat autem, ne falsam causam inserat: ineptam: si fecerit, sententia valore nullum habet. *cap: sicut: de sent: & re jud:* In quem ferenda sententia, an in Dominum, an in Procuratorem? Respond: in eum, cum quo lis contestata est. *L. 1. C. de sent. & interl:* sive Dominus is fuerit sive Procurator. Excipiuntur causæ criminales & matrimoniorum, in quibus sententia in ipsum Dominum ferenda. *arg: L. ult. C. de injur.* QUID SI Dominus litem contestatus sit, deinde Procuratorem dederit? *20 in L. nihil 20. de procur.* existimant, nihil interesse, utrum ab initio, an post litem contestatam datus sit Procurator; utroque casu in hunc non in Dominum ferendam sententiam: contrarium videtur colligi ex *L. 1. C. de sent. & interl.*

QUID si pendente alteruter decesserit

rit? Respondeo, si dominus decesserit
 cum litem contestatus esset Procurator e-
 ius, in Procuratorem rectè nihilominus
 fertur sententia. *cit. L. nulla C. de Proc.* Sin
 Procurator, qui litem contestatus erat,
 decesserit, non hæres eius in litem succe-
 dit, ut quidam putant, sed Dominus. Quod
 si ipse Dominus litem contestatus deces-
 serit, in hæredes transfertur iudicium. In
 mortuum certè lata sententia nullius est
 momenti. *L. de qua re. 74. §. ult. Postremò,*
 de totâ ne re, an & de parte litis iudicare
 possit, partem intactam relinquens Ju-
 dex? Resp: de re totâ: si de parte iudica-
 verit, sententia nullius est momenti. *L. in*
hoc iudicio. 27. & ibid: DD. ff. famil. Erisc:
Cuiac: 23. obser. 1. Sed etsi de re totâ iudica-
 verit, si tamen cum posset, certam quan-
 titatem amplexus non fuerit in condem-
 natione; sententia inutilis est, ut si dixe-
 rit. *Omnem debiti quantitatem cum usuris*
competentibus §. Curare. Instit. de act. L. pen:
& ult. C. de sent. quæ sine certâ quant prof: At
 si dixerit. *Quantum peritum est. valet sen-*
tentia, si modo actor certam quantitatem
libello amplexus fuerit. L. in sententijs 59.
ff. de re

ff. de re jud. Eo amplius, si vel in cálculo erraverit, sententia nulla est. Ut si dixerit. Cum constet Titium Seio ex illa causa 50. ex alia 25. debere: Titium Seio in 100. condemno *L. 1. §. 1. ff. Quæ sent: sine appell: res: L. 2. C. de re jud.* Si in actis scriptum sit, Pronunciassse iudicem, nec tamen adjectum, sedentem pro tribunali de scripto: an præsumantur solennitates intervenisse? Negat *Bald: in L. 1. C. de sent. ex peric. recit.* motus Bartholi placito, quo dixit solennitates extrinsecas non præsumi intervenisse, nisi ex verbis appareat. *L. 13. §. ult: ff. de Publ: in rem act.* Nobis contrarium videtur verius. *arg. §. si scriptum. Inst: de inut. stip.*

8. Dicta sententia, Judex esse desinit, nec mutare eam potest, quia finiendo litem officio suo functus est. *L. quod iussit. 14. ff. de re jud.* Actorum tamen verba tenore sententiæ perseverante emendare potest. *L. 66. ff. eod.* Potest & supplere eâdem die: quæ ad consequentiam statutorum pertinent. v. gr. si in prolatione sententiæ omisit condemnationem in expensas, fructus, poterit supplere eâdem die, non verò postea. *L. Paulus. 42. ff. de re jud.*